

# ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΞΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΕΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

10  
1913

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ \* 1969 \* RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ



BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

## ΣΥΜΜΙΚΤΑ

— **Αἱ Πύλαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.** Ἐν φ. 162<sup>α</sup> τοῦ ὑπ' ἀρ. 1140 κώδικος τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ τῆς Ἀγγλίας Trinity College περιέχεται συμφώνως πρὸς τὸν κατάλογον τοῦ *James Montague Rhodes* The western manuscripts in the Library of Trinity College ἀνεπίγραφον σημείωμα περὶ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἀρχεται διὰ τῶν λέξεων Πρώτη πόρτα σεραγίου ἢ αὐθεντικῆ.

— **Μιχαὴλ Ἀπλούχειρ.** Παρὰ τῷ *James Montague Rhodes* Ἐνθ' ἀν. Τόμ. Γ' σ. 7 μνημονεύονται ὡς περιλαμβανόμενοι ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 1032 κώδικι τῆς εἰρημένης βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Κανταβριγίας «Στίχοι τοῦ Γλόχειρος Μιχαήλου. Τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα. Ἄγροικος. Σοφός. Τύχη. Μοῦσαι. Χορός». Εἶνε προφανές, ὅτι ἡ λέξις Γλόχειρος εἶνε παραγνωσμένη ἀντὶ Πλόχειρος, καὶ κατὰ ταῦτα ἔχομεν ἐνταῦθα τὸ γνωστὸν δράματιον ὅπερ ἐποίησε περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ὁ Μιχαὴλ Ἀπλούχειρ. Ἴδε περὶ τοῦ ποιήματος τούτου καὶ τῶν ἐκδόσεων αὐτοῦ *Krumbacher* Byzantinische Litteraturgeschichte σ. 766 κ. ἰ. Ἑλλ. μεταφρ. Σωτηριάδου Τόμ. Β' σ. 734 κ. ἰ.

— **Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Φρειδερίκος Γ'** ἐπεμβαίνων ὑπὲρ τοῦ Βυζαντίου. Ἐν τῇ συλλογῇ ἐγγράφων τοῦ κόμητος *József Teleky Hunyadiak Korahie* (Ἐν Πέστη. 1853 Τόμ. Ι' σ. 346, ἀρ. CLXXIII)<sup>1</sup> εὑρεται ἐκδοδομένον ἐγγράφον τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ γερμανικοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους Φρειδερίκου Γ' φέρον ἡμερομηνίαν 22 Ἰανουαρίου 1453 καὶ ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸν σουλτᾶνον Μωάμεθ. Ὁ Φρειδερίκος, μαθὼν, ὅτι ὁ Μωά-

<sup>1</sup> Ἡ συγγραφή *Hunyadiak Korahie* (=Χρόνοι τῶν Οὐνυαδῶν) πρᾶξαιτο νάποτα-λεσθῆ ἐν συνόλῳ ἐκ δώδεκα τόμων, ὧν ἐννέα ἔμελλον νὰ περιλάβωσι τὸ ἱστορικὸν κείμενον καὶ οἱ τρεῖς τελευταῖοι τὰς οἰκείας πηγὰς, ἀλλ' ἐδημοσιεύθησαν μόνον πέντε τόμοι τοῦ κειμένου (I-V) καὶ οἱ τρεῖς τόμοι τῶν ἐγγράφων (X-XII).

μεθ ἔκτισεν ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως τείχος (εἶνε δὲ τοῦτο τὸ τοῦ Ἀνατολῆ Χισσάρ, ἢ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν λεγομένη Λαιμοκοπία) καὶ ὅτι παρενοχλεῖ τὸν αὐτοκράτορα, παρορμᾷ τὸν σουλτᾶνον νὰ κατεδαφίσῃ αὐτὸ καὶ ἀποστῆ πάσης πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως ἀπειδὴ ὁ εἰρημένος αὐτοκράτωρ ὑπάρχει Χριστιανὸς καὶ λάτρης τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ σύμπας ὁ λαὸς τῆς πόλεως ἐκείνης εἶνε βεβαπτισμένος ἐν τῇ σωτηρίῳ ἡμῶν πίστει, πρὸς δὲ τούτοις πάντοτε ἡ πόλις ἐκείνη ἢ κτισθεῖσα ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ὅστις εἰς τὸν τόπον ἔδωκε τὸ ὄνομα, κατεῖχεται ὑπ' αὐτοκρατόρων Χριστιανῶν, οὐδ' εἶνε ἀνεκτὸν οὔτε εἰς ἡμᾶς οὔτε εἰς τὴν χριστιανωσύνην ἵνα ὑπὸ σοῦ ἢ τῶν σῶν ἢ ὁ ἐπιφανὴς ἐκεῖνος τόπος ἐκπολιορκηθῆ ἢ ὁ πιστὸς ἐκεῖνος αὐτοκράτωρ χειρωθῆ». Cum dictus imperator Christianus existat et orthodoxe fidei cultor totusque populus illius urbis in saluatoris nostri fide baptizatus sit, semper quoque civitas illa a Magno Constantino constructa, qui loco nomen indidit ab imperatoribus Christianis sit possessa neque nobis neque Christianitati ferendum est, ut a te uel tuis, aut locus ille insignis oppugnetur aut imperator ille fidelis opprimatur.

— Ἑλληνικὰ ἱστορήματα ἐν κώδιξε τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου. Ἀνθολογήσας τοὺς οἰκείους καταλόγους τῆς συλλογῆς Egerton καὶ τῶν προσθέτων (Additional) κωδίκων τῆς ἐν Λονδίνῳ Βιβλιοθήκης τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου, ἐπιστῶ τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος ἐπὶ τῶν ἐξῆς, περιεχόντων ὕλην σχετιζομένην πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας.

Κωδ. Egerton 1163. Ἐπιστολαὶ τῆς βενετικῆς συγκλήτου ἐξ ὀνόματος τοῦ δόγη πρὸς Ἰάκωβον Νάνην καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Παῦλον Νάνην, Ἐπίτροπον ἐν Κρήτῃ καὶ Γενικὸν προνοητὴν ἐν Πελοποννήσῳ (1671 - 1697). Ἰταλιστί.

Κωδ. Egerton 1164. Ἐπιστολαὶ ὁμοίως πρὸς Ἀντώνιον Νάνην, ἄλλας τε ἀρχὰς ἄρξαντα, χρηματίσαντα δὲ καὶ Γενικὸν προνοητὴν ἐν Πελοποννήσῳ (1691 - 1705) μετ' ἀντιγράφων τῶν ἐτῶν 1701 - 1707 καὶ ἐκθέσεων τῶν Συνδίκων ἐξεταστῶν (Sindici Inquisitori) ἐν Πελοποννήσῳ.

Κωδ. Additional 10.151 «Relazione presentata nel Senato

da Angelo Emo ritornato dalla carica di Sindicato Catasticale nel Regno della Morea 1708.

Κωδ. Additional 10.152 «Relazione del regno della Morea, presentata nel Senato l'anno 1689».

Κωδ. Additional 11.268. Ἡμερολόγιον Ἑγγλοῦ ἀξιωματικοῦ ἐν Πελοποννήσῳ ἀπὸ 30 Μαΐου μέχρι 1 Σεπτεμβρίου 1687.

Κωδ. Additional 15.856 φ. 18<sup>b</sup> - 20<sup>a</sup> Ἐνταλτήρια γράμματα Καρόλου Β' πρὸς τὸν Sir Henry Hyde ὡς πρόξενον ἐν Πελοποννήσῳ ἐκ Βρέδας κατὰ Ἰούνιον 1649. Λατινιστὶ μετὰ παρασελιδίων σημειώσεων Ἐδουάρδου Nicholas

Κωδ. Additional 18.034, ἐν φ. 1 - 13. Ἐκθεσις περὶ τῆς ἀλώσεως τοῦ Ναβερίνου καὶ τῆς Μεθώνης ὑπὸ τοῦ Μοροζίνη τῷ 1686. — φ. 13 - 26. Προτάσεις περὶ τῆς ἀμύνης τῆς Πελοποννήσου. — Ἐκθεσις τῶν ἀπεισταλμένων διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς Πελοποννήσου τῷ 1699. Ἄπαντα ἰταλιστὶ.

Κωδ. Additional 20.164 καὶ 20.168 - 20.173. Ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Ἑγγλον συνταγματάρχην Lowe ἐξ Ἑπτανήσου καὶ περὶ αὐτῆς, ὅτ' ἰστρατήγει τῷ 1806 - 1811 ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις καὶ ἐκυβέρνα αὐτάς.

Κωδ. 20.176. Πρωτότυποι ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καὶ διαφόρων Τούρκων, Ἑλλήνων καὶ Σικελῶν, αἱ πλείσται ἑλληνιστὶ μετὰ ἰταλικῆς μεταφράσεως πρὸς τὸν Ἑγγλον συνταγματάρχην H. Lowe, στρατηγοῦντα ἐν Σικελίᾳ καὶ ταῖς Ἰονίοις νήσοις.

Περιλαμβάνονται πολλαὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀλῆ, πρὸς δὲ ταύταις γράμματα τοῦ Ἀθανασίου Μπουκοῦβάλα, τοῦ ἀρματωλοῦ Βονίτσης Dare, τοῦ Δράκου Γρίβα, τοῦ Ταχίρ Παπούλα, τοῦ Ἰωάννου Γενοβίλη ἐκ Πρεβεζῆς, τοῦ Ἀθανασίου Ψαλῖδα ἐξ Ἰωαννίνων (27 Ἰουνίου 1811), τοῦ ταμίου τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, Smeri ἐκ Βραχωρίου (3 Ἰουνίου 1811).

Cod Additional 20 183. Πρωτότυποι ἐπιστολαὶ τοῦ Γεωργίου Φορέστη, πράκτορος τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας ἐν Ἰωαννίνοις, πρὸς τὸν Ἑγγλον συνταγματάρχην Lowe, αἱ πλείσται ἐξ Ἰωαννίνων ἀπὸ 26 Νοεμβρίου 1809 - 7 Φεβρουαρίου 1812.

Κωδ. Additional 20.184. Ἀναφέρεται εἰς τὰ τῆς Ζακύνθου ἐν ἔτει 1810.

Κωδ. Additional 20.185. Πρωτότυποι ἐπιστολαὶ τοῦ ταγματάρχου de Bossel, διοικητοῦ Κεφαλληνίας, πρὸς τὸν Ἀγγλον συνταγματάρχην Lowe.

Κωδ. Additional 20.186. Ἀναφέρεται εἰς τὰ τῆς Κεφαλληνίας 1806-1810. Μεταξὺ αὐτῶν ἐπιστολαὶ τοῦ Δράκου Γρίβκ καὶ τοῦ Σουλεϊμάνβεν ἐκ Πλαγιάς.

Κωδ. Additional 24.213. Ἐν φ. 2 ἐπιστολαὶ πρὸς Ἰωάννην Ἀτζαϊώλην, υἱὸν Ἰακώβου, ἀρχιεπίσκοπον Πατρῶν, παρὰ Νικολάου Ἀτζαϊώλη, θείου αὐτοῦ, μετὰ τὸ ἔτος 1360.

Κωδ. Additional 24.213 ἐν φ. 25. Ἐπιστολὴ Νάνη Strozzi πρὸς Ἀντώνιον Ἀτζαϊώλην, δούκκα τῶν Ἀθηνῶν, 25 Ἰουλίου 1424.

Κωδ. Additional 32 302. Ἀνεκγνώστεις κρυπτογραφικῶν γραμμάτων μετὰ τῆς κρυπτογραφικῆς κλειδῶς διπλωματικῶν ἐγγράφων μεταξὺ ξένων κυβερνήσεων καὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ πρεσβειῶν αὐτῶν. Ἐν φ. 21 Ἐγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα (1832), ἐν δὲ φ. 40 κ. ε. ἐγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Τουρκίαν (1773-1811).

— **Μεσσαεωνικαὶ χειροβομβίδες.** Ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ἀράβων ἐν τῇ ἐμῇ Ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος Τόμ. Ε' σ. 9, ὑπεσημείωσα τὰ ἐξῆς, παραθέσας καὶ τὴν ἐνταῦθα ἐπανεκδιδόμενην εἰκόνα· «Κατὰ τὴν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Κρήτης Γεώργιον παράδοσιν τοῦ φρουρίου τῶν Χανίων εὐρέθησαν ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτοῦ πλὴν πλήθους τόξων, βενετικῶν πάντως, δυστυχῶς ἀμέσως τότε τῆδε κάκεισε διασπαρέντων, ὧν ἐν ἀποκείται νῦν ἐν τῷ Μουσεῖῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος, καὶ φιαλίδια ἐξ ὑαλίνης μάζης παραδόξου σχήματος, ὧν ἐν ἀπετέθη ὁμοίως ἐν τῷ αὐτῷ Μουσεῖῳ. Ἀνεγνώρισα δὲ τὴν ὁμοιότητ' αὐτοῦ, ἀπεικονιζομένου ἐνταῦθα, πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ *de Saulcy* ὡς ἀραβικὰς χειροβολίδας πρὸς ἐκτόξευσιν ἑκρηκτικῶν



ύλων ἐξηγηθέντα φιαλίδια ἐξ ὀπτης γῆς, ὧν εἰκόνα παρέθηκε ἐν σ. 740 τοῦ Γ' Τόμου τῆς ἀνά χειρας Ἱστορίας, παραλαβὼν ἐκ τῆς συγγραφῆς τοῦ *Schlumberger Nicéphore Phocas* σ. 59, παρ' ᾧ ἴδε τὰ περὶ αὐτῶν. Ὑπολαμβάνω δὲ, ὅτι καὶ αἱ ἐν Κρήτῃ εὑρεθεῖσαι ἐν τῷ φρουρίῳ Χανίων, ἐν ᾧ εἰμένοι ἀποτεθηκευμένα καὶ πολλὰ ὑλικά ἄχρηστα ἐξ ἀρχαιοτέρων χρόνων, ἀποδεικνύουσι τὴν κατὰ παράδοσιν ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἀραβοκρατίας διάσωσιν ἢ ἰσως καὶ ἐν μεταγενεστέροις ἐτι χρόνοις χρῆσιν τῶν τοιοῦτων ὀβιδῶν, αἵτινες ἐπληροῦντο γηραιῶν ὑλων ἀναλόγων πρὸς τὸ ὑγρὸν πῦρ τῶν Βυζαντινῶν καὶ ἀναφλεγόμενων μετὰ τὴν ἐκτόξευσιν τῆς περιεχοῦσης αὐτὰς βολίδος. Μετὰ δὲ τὸ 1902, ὅτ' ἐγράφησαν ταῦτα, ἔμαθον, ὅτι καὶ ἐν τῇ στρατιωτικῇ συλλογῇ τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων ἀπόκειται μία τοιαύτη χειροβομβίς, εὑρεθεῖσα κατὰ τὴν κατεδάφισιν τοῦ βενετικοῦ φρουρίου Χαλκίδος. Ἀποδεικνύεται δ' ἐντεῦθεν, ὅτι ἡ ἀρχαιοτέρα μου ἐκείνη γνώμη, καθ' ἣν ἡ ἐκ Χανίων χειροβομβίς ἠδύνατο ἀναχθῆ εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἀραβοκρατίας, δὲν εἶνε ὀρθή, πολὺ δὲ μᾶλλον αἱ ἐν Χανίοις εὑρεθεῖσαι εἶνε τῶν βενετικῶν χρόνων ὡς καὶ ἡ ἐκ Χαλκίδος. Ἐντεῦθεν δύναται νὰ ἐξαχθῇ τὸ συμπέρασμα, ὅτι καὶ οἱ Βενετοὶ ἐποιοῦντο χρῆσιν χειροβομβιδῶν ὁμοίων πρὸς τὰς ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἄραβιν ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις.

— Ἐπιστολὴ Ἱερεμίου Β' εἰς Κρούσιον. Ἐν φ. 148<sup>a-b</sup> τοῦ ὑπ' ἀρ. 139 κώδικος τῆς ἀγιορειτικῆς μονῆς Ἰδῆρων, γεγραμμένου τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα, περιέχεται ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου Β' πρὸς τὸν ἐν Τυβίγγῃ γνωστὸν φιλέλληνα καθηγητὴν Μαρτίνον Κρούσιον, τὸν συγγραφέα τῆς Τουρκογραικίας, καὶ τὸν Ἰάκωβον Ἀνδρίου.

α Ἱερεμίας εὐλὸς θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νίας Ῥώμης καὶ οἰκουμηνικός πατριάρχης τῷ σοφωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἀνδρὶ κυρίῳ Ἰακώβῳ τῷ τῆς θεολογίας διδασκάλῳ καὶ κυρίῳ Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ εὐ πράττειν.

β α Ἰδοὺ σὺν θεῷ ἄνδρες σοφώτατοι Γερμανοὶ κατὰ πνεῦμα υἱοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀγαπητοὶ τὰ ὑμῖν πρό πολλοῦ ποθούμενα καὶ ἐκ μεσεως πρὸς ἡμᾶς ζητηθέντα τῆς ψυχῆς γράμματα τελειωθέντα τῷ

4 κρουσίῳ.

ὑμῶν πέμπομεν ἀγάπη, μεθ' ἧς προσήκει πνευματικῆς εὐφροσύνης  
 καὶ τῆς τοῦ προσώπου πατρικῆς πρὸς τὰ τέκνα ἰλαρότητος. Εὐχό-  
 μεθα δὲ θεῷ καὶ τῇ παμμακαρίστῳ αὐτοῦ μητρὶ εὐφρανεῖν ὑμᾶς κατὰ 10  
 τὸν διπλοῦν ἄνθρωπον. Ἄν δὲ γε τυχὸν ἐν τισὶ τῶν δογμάτων τῆς  
 ἡμετέρας εὐσεβείας κατὰ τὴν πρώτην ὄψιν οὐκ εὐφρανεῖ, ὁμως πε-  
 πείσμεθα σοφοὺς ὄντας πλήρεις τε παιδεύσεως καὶ φρονήσεως μηδὲν  
 ἄλλο προτιμῆσαι ὑμᾶς οὔτε δηλονότι || νομοθεσίαν καινοτόμον καὶ ρ. 148-  
 ἄντικρυς ἀντιφερομένην τῇ τοῦ Κυρίου ἡμῶν εὐαγγελικῇ φιλοσοφίᾳ 16  
 εἴτε χρόνον ᾧ ἄλλῳ ἐν ἄλλοις καταχρήσασθαι δόγμασιν οὔτε συνθηεῖξ  
 παραλόγῳ καὶ . . . . . ἄνθρωποι καὶ γὰρ ὄντες ἅπασιν ἐπισφαλεῖς  
 ἔχομεν καὶ τὰς ἐπινοίας ἡμῶν κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα καὶ τῆς  
 ἀληθείας αὐτῆς, μᾶλλον δ' εἰπεῖν τῆς αὐτοαληθείας καὶ αὐτοσοφίας 20  
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ οἱ τε θεῖοι μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ  
 ἀπόστολοι καὶ οἱ κανονικοὶ αὐτῶν καὶ σωτηριώδεις λόγοι αἱ τε οἰκου-  
 μενικαὶ καὶ μερικαὶ τῶν ἁγίων πατέρων σύνοδοι καὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας  
 θεολογικώτατοι κήρυκες ἀριδῆλως συμφωνοῦσι καὶ τοῖς τὰ ἐκείνων  
 ἔργα φυλάττουσιν ἐντάλματα σωτηρίας πάντως βασιλείας οὐρανῶν 25  
 προξενοῦσιν, ὡς περ αὐ τοῖς ἀπειθείσι καὶ παραβαίνουσι τὴν αἰώνιαν  
 κόλασιν καὶ κατάκρισιν. Ἐὰν οὖν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, φησί,  
 τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε. Οὕτω δὲ καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν ὡς Χρι-  
 στοῦ διάδοχος τῷ ἐκείνου ἐλίψ τῇ ὑμῶν παραινεὶ ἀγάπῃ. Εἴθε συμ-  
 φρονήσετε τῇ ἡμετέρᾳ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ· ὅπερ εἰ ἀληθῶς καὶ 30  
 ὀλοψύχως ἔργοις ποιήσητε, χαρὰ πάντως ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς  
 ἔσται ἐπὶ τῇ ἐνώσει τῆς ἑκατέρας ἐκκλησίας, ἧς εἰς δόξαν Χριστοῦ  
 γενήσεσθαι ἐλπίζομενοις».

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν εὐρίσκεται ἐκδεδομένη ἐν τῇ Turcograecia, ὅπου παράβαλε τὰς ἐν σ. 420 καὶ 440.

Ἰάκωβος δὲ ὁ τῆς θεολογίας διδάσκαλος, εἰς ὃν πλὴν τοῦ Κρουσίου ἀπευθύνεται ἡ ἐπιστολὴ, εἶνε ὁ εἰς Ἰάκωβος Ἀνδρέου, θεολόγος καὶ ἐν Τυβίγγῃ πραιπόσιτος καὶ τῆς ἐνταῦθα ἀκαδημίας καγκελλάριος, καθ' ἃ ὑπογράφεται ἐν τινι παρὰ τοῦ Κρουσίου ἐκδεδομένῳ γράμματι (Turcograecia σ. 411, 424. Πρβ. E. Legrand Notice biblio-

12. εὐφρανεῖ 17. κατεχρήσασθαι 18. Μετὰ τὸ καὶ λείπει μία λέξις  
 ἅπασιν 19. τῶν 24. θεολογεϊκότατοι 28. φάγεσθαι Οὕτω  
 29-30. συμφρονήσεται 30. ὅπερ

E. P. Δ. Τ. Κ. Π. Π.  
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

graphique sur Jean et Théodose Zygomalas (Publications de l'École des langues orientales vivantes III série. Volume VI. Ἐν Παρισίοις. 1889 σ. 120).

— **Σημειώματα περὶ τοῦ οἴκου τῶν Βρειννίων.**  
Περὶ τοῦ ἐξ Ἀλητρίου (Lecce) τῆς Ἰταλίας καταγομένου καὶ ἐν Ἀθήναις δυναστεύσαντος οἴκου τῶν Βρειννίων σώζονται ἐν τῇ κατὰ τὴν Νεάπολιν βιβλιοθήκῃ Brancacciana τὰ ἐξῆς σημειώματα, σταλέντα μοι ὑπὸ τοῦ ἐν Ῥώμῃ φίλου κ. Οὐίλλιαμ Μίλλερ.

Εὐρίσκονται δὲ ταῦτα ἐν τοῖς Miscellanea: Acta Civilia. Notizie Diverse Scan. III. D. 8 ἐν τμήματι τοῦ χειρογράφου τούτου τόμου, φέροντι τὴν ἐπιγραφὴν Ex libro martirologii Monasterii S. Nicolai et Gataldi ex chartis penes nob. . . . (: ) Colletta. p[rim]o Januarij VII Ind. 1549.

Καὶ δὴ ἐν μὲν φ. 36<sup>α</sup> (τοῦ ὅλου τόμου φ. 470<sup>α</sup>) ἀναγινώσκονται τὰδε:

1310	} Regnante rege Roberto. Dei gratia magnifico rege Hierusaleme et Sicilie etc. regnorum ejus anno ij dominante etiam in Litio domino Gualterio et Athenarum duce ac Brene et Litij Comite ducatus ejus anno p[rim]o, comitatus vero ejusdem anno XIIIji
Robertus	
Rex	
Gualterius	
Dux Athenarum et Litij Comes	

Ἐν δὲ φ. 38<sup>α</sup> (τοῦ ὅλου τόμου φ. 480<sup>α</sup>).

p[rim]o 7bris: Obijt domina Isabella comitissa Brenne et Litij. v. Idus [Augusti]: obijt dominus Ugo comes Brenne et Litij an. d. MCC'XXXVj. 15 Martij: Obijt Gualterius dux Athenarum Brene et Litij comes 1311 Ind. VIIIj.

Ἐν δὲ φ. 34<sup>α</sup> (τοῦ ὅλου τόμου φ. 476<sup>α</sup>).

1324	} Regnante domino Roberto Dei gratia rege Hierusaleme et Sicilie et dominante in Litio excelente viro et domino domino Gualterio Athenarum duce ac Brene et Litij comite anno XIj, mense Octobrio VIj Ind. Litij nos Dominicus de Bellis judex Litij.
Robertus	
Rex	
Gualterius	
Dux Athenarum	



Ἐν δὲ φ. 37<sup>α</sup> (τοῦ ὅλου τόμου φ. 479<sup>α</sup>).

1330  
Robertus  
Rex  
Gualterius  
Athenarum  
Dux

Regnante domino Roberto anno 22 dominante  
etiam in Litio eccellente domino et domino do-  
minio Gualterio Athenarum duce ac Brene et  
Litij comite anno XX.

Ἐν δὲ φ. 34 (τοῦ ὅλου τόμου φ. 476<sup>α</sup>).

1355  
Regnantibus Ludovico et Joanna et dominante  
etiam in Litio magnifico domino domino Gual-  
terio Athenarum duce Brene et Litij comite do-  
minij ejus anno 449<sup>ο</sup> Ganuarij 8<sup>ο</sup> Ind.

— **Κώδιξ Νιφάκη καὶ ἀγιορειτικῶν γραμμάτων.**

Περιπλίων τὸ θέρος τοῦ 1897 τὴν Πελοπόννησον συνεταξίδευσα μετὰ τοῦ Γεωργίου Ι. Κυβέλου, φοιτητοῦ τῆς ἰατρικῆς ἐκ Σελινίτης τοῦ δήμου Λεύκτρου ἐν Μάνη, αὐτοκτονήσαντος κατόπιν, ὅστις μοι ἐπέδειξε κώδικα τοῦ 17<sup>ου</sup> αἰῶνος, ὃν συνέπισε νὰ φέρῃ μεθ' ἐκυτοῦ. Ὁ μικρὸς οὗτος κώδιξ περιέχει τὸ περὶ Μάνης γνωστὸν ποίημα τοῦ Νιφάκη, οὐ ἄλλος κώδιξ ἀπόκειται παρὰ τῆ Ἱστορικῆ καὶ ἐθνολογικῆ ἱταρείας ὑπ' ἀρ. 21 (Ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. 5<sup>ο</sup> σ. 342). Προσηρτημένον δ' εἰς τὸν κώδικα τοῦτον εἶνα δεύτερον μέρος, περιέχον τάδε· α' (φ. 45<sup>ο</sup>). **Ῥωμανοῦ** Χρυσόβουλλον περὶ τῆς ἐν τῷ Ἀγίῳ ὄρει μονῆς Ξηροποτάμου, φέρον χρονολογίαν Φεβρουαρίου 6432, Ἄρχ. Ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν παροχεύς· β' (φ. 34<sup>α</sup>). **Ἀνδρονέκου Παλαιολόγου** Χρυσόβουλλον περὶ Ξηροποτάμου, φέρον χρονολογίαν 6810. Ἄρχ. Τῶν ὅσα τῆ τοῦ κρείττονος μερίδι· γ' (φ. 59<sup>α</sup>). **Ἀγάθης** Διαθήκη περὶ τῶν ἐν Ἀγίῳ ὄρει Σιδηροκαυσίων. ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Ἱερισσοῦ Νικάνδρου τῷ 6950. Ἄρχ. Οἱ τῷ φωτισμῷ τῆς ὑψηλῆς γνώσεως· δ' (φ. 63<sup>α</sup>). «Χὰτ σερίφ τοῦ σουλτάν Σελήμ». Ἄρχ. Ἡγεμῶν τῶν ἐνδόξων ἡγεμόνων, μεγάλε τῶν μεγάλων συνετῶν. Πρόκειται δ' ἐν αὐτῷ περὶ ἀνακαινίσεως τῆς μονῆς Ξηροποτάμου μετὰ πυρκαϊάν, καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν πασᾶν Θεσσαλονίκης καὶ τὸν καδδῆν Σιδηροκαυσίων. Μένει δὲ κολοβόν.

— **Δημητρίου Καταρτοῦ Γενικὴ ἱστορία.** Τὸν Μάρ.

τιον τοῦ 1903 ὁ ἐνταῦθα κ. Κωνστ. Σκόκος, ἐκδότης τοῦ Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου, ἐπέδειξέ μοι κώδικα περιέχοντα Δημητρίου Καταρτοῦ, μεγάλου κλωτσάρη ἐν Βλαχίᾳ, Σύντομον γενικὴν ἱστορίαν, γεγραμμένην ἐν Ἰασιῶ τῷ 1785, ἰδιοχείρον τοῦ συγγραφέως. Ὁ κώδιξ ἀνήκειν εἰς ὁμογενῆ ἐξ Ὀδησοῦ, εὐράντ' αὐτόν, καθ' ἃ μοι ἐλέγχθη, ἐν τῷ ὑπερφῶ τῆς ἐν ἣ κατῶκει ἐν τῇ πόλει ταύτῃ οἰκίας, κτήματος τοῦ Γρηγορίου Μαρσαλῆ. Τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως εἶνε γνωστὰ καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα ἔργα, Γραμματικὴ, Περί τοῦ γινῶθι σαυτόν καὶ Περί δικαστικοῦ καὶ ῥητορικοῦ. Ἐπιστολὰς δ' αὐτοῦ, ὄντος θιασώτου τῆς δημόδου γλώσσης, εἰδίδωκεν ὁ Νεόφυτος Δούκας ἐν τῇ Τερψιχόρῃ. Ἴδε Κ. Σάθα Νεοελληνικὴ φιλολογία σ. 613.

— **Εὐγενίου Γιαννούλη καὶ Ἀναστασίου Γορδίου Ἐπιστολαί.** Συμφώνως πρὸς χειρόγραφον κατάλογον τῶν κωδίκων τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ὃν εἶδον τῷ 1909 ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παρὰ τῷ κ. Γρηγορίῳ Παπαμιχαήλ, ὁ ὑπ' ἀρ. ΡΚΒ' κώδιξ, γεγραμμένος τῷ 1783 καὶ ἀνήκων εἰς τὸν ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων Θεοδοσίων Ἱερόπαιδα, περιέχει ὀγδοήκοντα καὶ ἐπτὰ ἐπιστολὰς Εὐγενίου Γιαννούλη τοῦ Αἰτωλοῦ, περὶ οὗ ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Δ' σ. 27 κ. ἐ. καὶ 207, Τόμ. Σ' σ. 476, 502, πενήκοντα δὲ καὶ ὀκτῶ τοῦ Ἀναστασίου Γορδίου (Ἴδε καὶ Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Α' σ. 379, Γ' σ. 507, Δ' σ. 116, Ε' σ. 105). Σημειωτέον δὲ, ὅτι ὀκτῶ ἐπιστολαὶ τοῦ Γορδίου εὐρηναὶ καὶ ἐν τῷ κώδικι 73 τῆς ἐν Ἀθήναις Χριστιανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας. Ἴδε Ν. Βέν Κατάλογος σ. 58. Ἱερόπαιδα Ἀγραφιῶτην ἴδε ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Γ' σ. 473. Ἱερόπαιδα δὲ Ἀναγνώστην ἴδε ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Ε' σ. 307, Νικόλαον αὐτόθι Τόμ. Σ' σ. 94 καὶ παρὰ τῷ κ. Σάθα (Νεοελληνικὴ φιλολογία σ. 597) καὶ Σωτήριον ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Β' σ. 364, Ε' σ. 320, Θ' σ. 461.

— **Οἰκογενεακαὶ μητρωνυμίας.** Εἰς τὰς οἰκογενεακὰς μητρωνυμίας, περὶ ὧν ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Α' σ. 162 κ. ἐ., Β' σ. 281 κ. ἐ., Γ' σ. 153 κ. ἐ., Σ' σ. 248, προσθεταὶ καὶ αἱ ἐξῆς ἐξ ἀρχαιοτέρων χρόνων. Ἐν ἐπιστολῇ τοῦ Ἰωσήφ Βρυεννίου τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, ἐκδοθείση ὑπὸ Ἀθ. Παλαδοπούλου Κεραμέως ἐν τοῖς *Varia graeca sacra* (Ἐν Πετροπόλει. 1909 σ. 294), εὐρίσκονται μνημονευσόμεναι ὁ Σταμάτης τῆς Κεραζῆς

ἀπὸ τὸ Πρέλαμπον καὶ Κυρηναίος τῆς Τετίας εἰς τὰ Βελά-  
γραδα. Ἐν δὲ τῇ τοῦ αὐτοῦ Ἱεροσολυμιτικῇ βιβλιοθήκῃ Τόμ. Β΄  
σ. 365 ἐκδίδεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 234 κώδικος τῆς πρώην βιβλιοθή-  
κης Σάβα τοῦ ἡγιασμένου ὁμολόγον χρεωστικόν, ὅπερ ἔγραψε τὸν  
δέκατον τέταρτον αἰῶνα Ζορζης τῆς χηρας τῆς Καπετάνησας.

— Ἡ ἐν Κρήτῃ τοποθεσία Καϊάφα, κειμένη εἰς μικρὰν  
ἀπόστασιν ἐκτὸς τῆς πόλεως Ἡρακλείου, πλησίον τῶν ἱερειῶν τῆς  
ἀρχαίας Κνωσσοῦ, μνημονεύεται ἐν φ. 303<sup>b</sup> τοῦ ὑπ' ἀρ. 10 κώδικος  
τῆς Πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Σουηδίᾳ Οὐψάλας. Ἐγρά-  
φη τὸ παρὸν ψαλτήριον διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ  
θεοσεβαστάτου ἱερέως κυροῦ Νικολάου τοῦ Κρητικοῦ ἐν  
τῷ χωρίῳ τῷ ἐπικεκλημένῳ ὁ Καϊάφας ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ  
κς' τῷ σ' (=1369). Μεταξὺ τῶν λέξεων Καϊά-  
φας καὶ ἐν μηνὶ τρεῖς περίπου στίχοι διεξισμένοι ἐν ἀρχῇ τοῦ φ.  
304<sup>a</sup>. Ἴδε *Graux-Martin Notices sommaires des manuscrits  
grecs de Suède* ἐν τοῖς *Archives des missions scientifiques  
Seriæς* τρίτης Τόμ. ΙΕ' (1889) σ. 398 κ. ἑ. Τὸ ἐπώνυμον Κρη-  
τικὸς τοῦ γράψαντος ἱερέως ἀποδεικνύει, ὅτι μᾶλλον περὶ τοῦ εἰ-  
ρημένου χωρίου τῆς Κρήτης πρόκειται ἢ περὶ τῆς ὁμωνύμου ἐν  
Ἡλείᾳ τοποθεσίας, ἣν ἔλαβε καὶ ἡ λίμνη ἡ λεγομένη Καϊάφα. Τοῦ  
πειλοποννησιακοῦ τούτου Καϊάφα τὸ ὄνομα ἀνέρχεται τοῦλάχιστον  
εἰς τὸν 15' αἰῶνα, καθ' ὃν ἔγράφη ὁ κουτλουμουσιακὸς κώδιξ 220,  
ἐν ᾧ μνημονεύεται. Ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Δ' σ. 140, 14.

— Ἐκώδιξ μεκτὸς ἐκ χάρτου καὶ περγαμνηῆς. Δὲν  
εἶνε σπάνιοι οἱ ἐκ περγαμνηῆς κώδικες, ἐν οἷς φύλλα περγαμνηῆς  
ἐκπεσόντα ἀντικατεστάθησαν ἐν μεταγενεστέρῳ χρόνῳ ὑπὸ χαρτῶν.  
Ἄλλ' ἔχομεν καὶ ἐν τοῦλάχιστον παράδειγμα κώδικος ἐναλλάξ συγ-  
κειμένου ἐκ περγαμνηῆς καὶ χάρτου. Εἶνε δὲ οὗτος, καθ' ὃ μοι ἀνε-  
κοίνωσεν ὁ ἱμὸς μαθητῆς Εὐλόγιος ὁ Λαυρεώτης, τελειόφοιτος τῆς  
φιλολογίας, ὁ ἐν τῇ ἀγιορειτικῇ μονῇ τῆς Λαύρας ὁ φέρων τὸν ἀρι-  
θμὸν K 95, ὅστις, συγκεκροτημένος ἐκ φύλλων 223, περιλαμβάνει ἐν  
μὲν τοῖς φ. 1-137 Μανουὴλ Μοσχοπούλου γραμματικὰ καὶ ἐν τέλει  
διαγράμματα τῶν ῥυθμικῶν ποδῶν ὡς καὶ πίνακα τῶν ὀνομάτων κατὰ  
Ῥωμαίους, Αἰγυπτίους, Μακεδόνας, Καππαδόκας, Κυπρίους, Ἑλλη-  
νας, Ἑβραίους καὶ Βιθυνοὺς καὶ στίχους ἠρωικοὺς εἰς τοὺς μῆνας. ἐν

δι τοῖς φ. 138-223 τὰς εἰκόνας τοῦ Φιλοστράτου καὶ Ἡρωικὰ μετὰ σχολίων, ἐν δὲ τῷ τέλει τὰς ἐπιστολάς τοῦ Λακκαπηνοῦ μεθ' ἑρμηνείας.

— **Ἐπαχνόρθωσις σημειώματος.** Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κωδικῶν τῆς Βαδλησιανῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ὁξωνίου (*Cave Catalogi codicum manuscriptorum Bibliothecae Bodleianae Pars prima*. Ἐν Ὁξωνίῳ 1853 σ. 155) ἐξέδοθη τὸ ἐξῆς σημείωμα ἐκ τοῦ τέλους τοῦ κώδικος 90 (φ. 161<sup>b</sup>) εἰς ἀνοζ' εἰς τὴν ιθ' τοῦ φευρουαρίου ἐδοκα τοῦ κυρ Ἀντωνίου Ταμιλά ἕνα βιβλίω ἁγίου Αὐγουστίνου διὰ ὑπερ ι' ἐγὼ πάπα Γεώργιος Βυζούλας ἔγραψα, ἤγουν ἐπούλησα τοῦτο. Ἄλλ' ὡς βλέπω ἐκ ληθηθείσης φωτογραφίας τοῦ οἰκείου φύλλου, τὸ σημείωμα τοῦτο ἔχει ἀκριβέστερον ὥδε· εἰς ἀνοζ' εἰς<sup>τ</sup> (εἰς τὴν; εἰς τὰς;) ιθ' τοῦ φευρουαρίου ἐδοκα τοῦ κυρ Ἀντωνίου ταμιλά ἕνα βιβλίω ἁ<sup>γ</sup> (ἁγίου) αὐγουστίνου· δια ὑ<sup>πρ</sup> (=ὑπέρπυρα) ι'

Ἐγὼ πα<sup>π</sup> (=παπᾶς) γεωρ<sup>γ</sup> βυζουλας ἔγραψα ἤγουν ἐπούλησά του<sup>τ</sup> : (=του το).

— **Μοιρογνωμόνιον.** Ἐν τῷ Cod. Palatinus 226 φ. 150<sup>a</sup> τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ ἀξία σημειώσεως εἶνε ἐν ἀστρονομικῇ συγγραφῇ ἡ λέξις μοιρογνωμόνιον ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς ἐχούση ὥδε· Ἀναλογούσης γραμμῆς πίπτου τὸ τοῦ ἀστέρος μοιρογνωμόνιον.

— **Ἐγγραφὸν Ῥιχάρδου Ὁρσίνη περὶ Ἰθάκης.** Ὁ Π. Χιώτης λέγει ἐν Ἱστορίᾳ τῶν Ἰονίων νήσων (Ἐν Ζακύνθῳ Τόμ. Γ' σ. 21) περὶ τοῦ Ῥιχάρδου Ὁρσίνη τάδε· «Γόν δὲ υἱὸν Ἰωάννην ἐνόμφευσε μετὰ τῆς Μαρίας θυγατρὸς τοῦ Νικηφόρου δεσπότη τοῦ Ἡπείρου, καὶ ἐδήλωσεν ὅτι παρὰ χωρεῖ αὐτῷ ἕνεκα τοῦ συνοικισμοῦ τούτου ὡς ἐπικαρπίαν τὴν νῆσον Ἰθάκην. Συμβόλαιον ἑλληνιστῶν γεγραμμένον ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῷ ἀρχιεπίφ. Νεαπόλεως καὶ ἐπιφερόμενον τὴν Σφραγίδα τοῦ Δουκὸς, ἐπιμαρτύρεται τὴν παραχώρησιν ταύτην». Καὶ ὅτι μὲν ὁ Ῥιχάρδος ἦτο πράγματι κύριος πρὸς τὴν Κεφαλληνίαν καὶ Ζακύνθον καὶ τῆς Ἰθάκης γινώσκουμεν ἐκ τοῦ «Πρακτικοῦ τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας» (*Miklosich-Müller Acta et diplomata* Τόμ. Ε' σ. 44). Πρβλ. Οὐίλλιαμ

Μίλλερ Ἱστορία τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι μετάφρ. Σπυρ. Π. Λάμπρου Τόμ. Α' σ. 218. Εἶχε δὲ πράγματι ὑποσχεθῆ νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν ἐν Κεφαλληνίᾳ θέσιν Κυρανοῦ; ἢ τὴν Ἰθάκην εἰς τὸν υἱὸν καὶ εἶχεν ἐπὶ τούτῳ ἐκδώσει δωρητήριον ἑλληνιστῶν συντεταγμένον, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἐκτελέσει τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, καθ' ἃ παρεπονείτο ἡ Ἄννα Ἀγγελίνα καὶ ἡ Μικρία ἤδη τῷ 1294 (*Hopf Griechische Geschichte ἐν τῇ Allgemeine Encyclopädie Ersch καὶ Gruber* Τόμ. 85 σ. 354. Ἐρωμανοῦ Γρατιανὸς Ζώρζης σ. 165 κ. ἐ.). Ἀλλὰ τὸ ἄλλως μὴ ἐκτελεσθῆν δωρητήριον ἐκεῖνο δὲν εὐρίσκεται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ναυπόλεως, καθ' ἃ ἐρωτηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, προκληθέντος ὑπὸ τῆς νομαρχίας Κεφαλληνίας κατ' ἐρώτησιν τῆς διευθύνσεως τοῦ ἀρχείου Ἰθάκης, ἔγραψέ μοι τῇ 8/21 Ἰουνίου 1911 ὁ φίλος διευθυντὴς τῶν ἀρχείων ἐκείνων κ. Ν. Barone.

— Διάταξις περὶ γαμικῶν τελῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐκδίδω ἐνταῦθα μετάφρασιν ἑγγράφου τουρκικοῦ τοῦ Μουσταφᾶ Καδρῆ ἀρχηγοῦ τῶν γενιτσάρων περὶ τῶν γαμικῶν τελῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς περιχώροις αὐτῆς, σταλείσάν μοι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸ ἐτῶν. Τὸ ἑγγράφον τοῦτο, φέρον ἐν τέλει ἡμικυκλικὴν σφραγίδα, εἶνε τοῦ ἔτους Ἐγείρας 1209, ἦτοι τοῦ 1831.

εἰ Ἐπειδὴ ἔκπαλαι ἐπικρατεῖ ἀδιάλειπτος συνθήσια ὁσάκις συμβαίνουσι γάμοι καὶ συνοικίαι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς περιχώροις οἰκούντων Ῥωμαίων καὶ Ἀρμενίων, ἢ ἐπὶ τούτῳ ἄδεια νὰ ἐδίδοτο εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τοῦ ἀρχισελλοποιοῦ (σαρράτζ-μπασί) τοῦ διαμένοντος ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ στρατιωτικοῦ ἐπιθεωρητοῦ (κόλκατχουδασῆ) τοῦ τάγματος τῶν γενιτσάρων καὶ νὰ εἰσπράττωνται ἀπὸ τὰς παρθένους, κατ' ἀρχαῖον ἔθος, διὰ μὲν τὸν ἀρχισελλοποιὸν δέκα γρόσσια, διὰ τοὺς ἐπὶ τὴν τελετὴν διωρισμένους, ἦτοι τὸν νομπετζῆ καὶ γιασακτζῆ τέσσαρα γρόσσια, διὰ τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ σταθμοῦ (κουλοῦκ-τζορμπατζασῆ) ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποῦ γίνεται ὁ γάμος τρία γρόσσια, διὰ τὸν γραμματεῖα (ἰλιμπτάρ) τριάνκοντα παράδες, δι' ἓνα φύλακα (νομπετζῆ) ἑξήκοντα παράδες, διὰ τὸν ἀρχιμάγειρον (ἄσσ-μπασῆ), φύλακα τῶν ὑδάτων (σούμπαση), καὶ ὑπηρέτην τῆς εἰρκτῆς (ζινταί-χαδεμασί) τέσσαρα γρόσσια καὶ ἓν τέταρτον, διὰ τὸν τζοχαντάρην τῆς νυκτερινῆς περιπολίας (κιδζι-σαλ-

μασί) ἑκατὸν παράδας, διὰ τὸν μισθωτῆν τῶν νυμφικῶν τελῶν (ἀρου-  
τεϊ-μουλτεζιμη) τῶν ἀφιερωμάτων τοῦ ἱεροῦ τεμένους τοῦ κατακτη-  
τοῦ σουλτάν Μεχμέτ τριακόντα παράδας, ἧτοι ἐν συνόλῳ 26 γρόσ-  
σια καὶ τρία τέταρτα.

Ἐπειδὴ ὑπάρχει ἐκδοσθὲν φερμάνιον, φέρον τὸ αὐτοκρατορικὸν  
μονόγραμμα (τουρᾶ), ὅπερ διατάσσει νὰ λαμβάνωνται μόνον τὰ ἄνω  
τέλη καὶ μὴ ἐνοχλῶνται παρὰ τινος ζητοῦντος νὰ εἰσπράξῃ τι περι-  
πλέον, τὸ δὲ φερμάνιον τοῦτο εὑρίσκεται ἐν ταῖς χερσὶ τῶν Ῥω-  
μαίων καὶ Ἀρμενίων.

Διὰ ταῦτα, συμφώνως πρὸς τὸ φερμάνιον καὶ κατὰ τὸ ἀνέκαθεν  
ἐπικρατοῦν ἔθος, ὁσάκις συμβαίνουσι γάμοι καὶ συνοικέσια τῶν Ῥω-  
μαίων καὶ Ἀρμενίων, νὰ εἰσπράττωνται ἀπὸ τὰς παρθένους μόνον τὰ  
ἄνω τέλη, οὐδεὶς δὲ νὰ ἐνοχλῆται παρὰ τινος ἀπαιτοῦντος τι περι-  
πλέον, καὶ νὰ ἀπέχη ἕκαστος ἀπὸ ἀπαιτήσεων ἀντιβαίνουσιν εἰς τὸ φερ-  
μάνιον, ἐὰν δὲ τις ποτὲ ἐνεργήσῃ ἐναντίῳ τοῦ φερμανίου νὰ καταγ-  
γέλληται καὶ τιμωρῆται.

Συνετάχθη τὸ παρὸν ἐγγραφοὺν ὅπερ σφραγισθὲν ἰδόθη εἰς χεῖρας  
αὐτῶν, ἵνα ἐν ἀνάγκῃ παρουσιαζόμενον ἐκτελεσθῇ. Συνετάχθη κατὰ  
τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς τζεμάζιλ ἰββὲλ τοῦ ἔτους 1209.

(Τ. Σ.) Μουσταφᾶ Καδρῆς ἀρχηγὸς τῶν γενιτσάρων  
(Γενίτσαρι ἀγασή).

— Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπικρά-  
στασιν. Εὐχαρίστως ἐκδίδω τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ ἐν Ζα-  
κύνθῳ κ. Λεωνίδα Χ. Ζώη.

«Συνεχίζοντες τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὑπὲρ ἀνεξ-  
αρτησίας ἱερὸν ἡμῶν ἀγῶνα ἀγνώστων σελίδων<sup>1</sup>, μεταδίδομεν τοῖς  
ἀναγνώσταις ἡμῶν ἱστορικὰς τινὰς περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀθανάτου  
στρατηγοῦ Μάρκου Μπότσαρη πληροφορίας καὶ βιογραφικὰς τινὰς  
σημειώσεις περὶ τινος Δημητρίου Παπαβασιλοπούλου, τὸν ὅποιον,  
ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐκπαιδευθῇ καὶ στερούμενον τῶν πρὸς τοῦτο μέσων,  
ἢ τῆς Συνελεύσεως Ἐπιτροπῆ συνέστησε πρὸς τὴν ἐν Γενεύῃ φιλελλη-  
νικὴν ἐταιρείαν καὶ πρὸς διάφορα ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα.

<sup>1</sup> Ὁρα Διελτίον Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρείας Τόμ. Ε' Ἰούλιος 1897 σ. 259.

» Ἡ πρώτη τῶν ἐπιστολῶν διεσθύνεται πρὸς τὸν ἐν Ζακύνθῳ Ἐμμανουὴλ Σουμίλλαν, ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς·

« Ἀξάδελφε καπ' Ἐμμανὸλ σὲ ἀσπάζομαι.

1824, αὐγούστου 27. Ἁγία Μαῦρα.

Ἐμαθα ὅτι ἐφθασεν αὐτοῦ ἡ φαμελιὰ τοῦ μάρκου μπότησαρη, διὸ σοῦ περικλύω τὸ ἔσωθεν νὰ τῆς τὸ πηγαίνης ὁ ἴδιος. ἤξευρε ὅτι αὐτὴ εἶνε συγγενής μας καὶ εἶνε ἀνεψιὰ τῆς ἀνθίτζας, καὶ ἦμην εἰς ἀγκῶνα μαζῆ τους, διὰ τοῦτο νὰ πηγαίνης καὶ νὰ τῆς εἰπῆς ὅτι εἶσαι ἐξαδελφός μας, μὲ τὸ μέσον ὅπου ἔχεις αὐτοῦ τῶν φίλων σου εἰς ὅτι χρειάζονται, μὴν λείψης, διὰ ἀγάπην μας νὰ τῆς δουλεύσης, ὅτι εἶναι μία φαμελιὰ πολλὰ εὐγενική. ἐγὼ γυριζόμενη ἡ βάρκα τοῦ σδρίνια ἐδῶ, θέλει ἔλθω χωρὶς ἄλλο, καὶ νὰ τηράξης νὰ μοῦ εὖρης κάμερα, ἐὰν τὸ σπῆτι ὅπου κάθισαι εἶναι μικρό. ἡ ἀνθίτζα σὲ ἀσπάζεται. ὁμοίως καὶ ἡ μαργιὸ ἡ ὅποια εἶναι στὸ χωριό. οἱ ἐδικοί σου εἶναι ἄλλοι καλὰ μὲ τὸν ἐρχομόν μου θέλει ὀμηλήσωμεν. ταῦτα καὶ μένω

Ὁ ἀγαπητός σου ἐξαδελφός

σπυρίδων κονεμένος».

Ἐγκλειστικῶς δὲ τῇ ἀνωτέρῳ πρὸς τὸν Σουμίλλαν ἐπιστολῇ ὑπῆρχεν ἑτέρα πρὸς τὴν Χρυσούλαν Μπότσαρη, χήραν τοῦ στρατηγοῦ, ἔχουσα ὡς ἐξῆς·

« Εὐγενεστάτη κυρία.

Ἁγ<sup>α</sup> Μαῦρα 28 Αὐγούστου 1824.

Μὲ ἄκραν μας εὐχαρίστησιν ἐμάθαμεν τὸ φθάσιμόν σας αὐτοῦ καὶ τὸ καλὸν κατευόδιόν σας διὰ 7 ἡμέρας, ἄμποτε νὰ ἤθελε προσμείνω καὶ ἐγὼ νὰ ἐλθοῦμε μαζῆ. καὶ οὐχὶ διὰ κακὴν τύχην νὰ μισεύσω τὸν χειμῶνα καὶ ἐκινδύνευσαι νὰ πνιγῶ τρεῖς φοαῖς. Χαιρώμεθα ὑπὲρ τὸ μέτρον διὰ τὴν καλὴν ὑγίαν ἄλλων σας, καὶ διὰ τὰς περιποιήσεις ὅπου σᾶς προσφέρουν ἐν ταυτῷ οἱ ἐντόπιοι, τὴν κυρίαν ἀγγελικὴν προσκυνῶ. καὶ χαίρομαι διὰ τὴν ὑγίαν της. αἱ ἀδελφαῖς μου ἀνθίτζα καὶ μαργιὸ σᾶς ἀσπάζονται ἐκ ψυχῆς. ἀνταμῶς μὲ τὰ παιδιὰ. ἐγὼ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλει ἔλθω, ὅπου ἔχω ὑποθέσεις αὐτοῦ. ἡ μητέρα σου ἐπιθυμεῖ πολλὰ νὰ σὲ εἶδῃ, ὥστε ὅπου κλαίγει κάθε στιγμὴν, διὰ τοῦτο μὲ τὸν ἐρχομόν μου θέλει νὰ ἔλθῃ μαζῆ μου. νὰ σταθῇ ὀλίγας ἡμέρας καὶ νὰ τὴν προσμείνης ὅταν ἔλθω ἐγὼ ἄφροντα. Σᾶς ἔγραψα

τόσαις φοραῖς εἰς ἀγκῶνα καὶ δὲν ἤξειύρω, ἂν ἐλάβετε τὰ γραμματά μου. τὴν κυρὰ ἀγγέλα καὶ ἄλλους τοὺς ἐπηλοίπους προσκυνῶ. τὸν δημητράκη τοῦ φιλω τὰ μάτια. Προστάζετε ἰλευθέρως εἰς ὃ τι ἀγαπᾶτε νὰ σᾶς δουλεύσω. ταῦτα καὶ μὲνω. ὁ ἄνθρωπος ὅπου σᾶς ἐν-γχειρήσῃ τὸ γράμμα μου εἶναι ἐξ ἀδελφός μου ἀπὸ τὴν μητέρα μου. τὸν κίτζο, καὶ βασιλῆ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

Εἰς τοὺς ορισμοὺς σας  
σπυράκης τοῦ λόλου κονεμένου.

Ἡ δὲ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως ἐπιστολὴ διὰ τὸν νέον Δημήτριον Παπαβασιλόπουλον, διευθυνομένη πρὸς τὸν κ. Δ. Μακρὴν εἰς Ζάκυνθον, ἔχει ὡς ἐξῆς·

α' Ἐν Σύρα τῇ 17 9βρίου 1826.

Εὐγενέστατε!

Ἐπιφορτισμένος κατὰ χρέος πατριωτικὸν ἀπὸ τὴν Διευθυντικὴν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους Ἐπιτροπὴν, (τῆς ὁποίας ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ εἶμαι ὁ γραμματεὺς) σᾶς συνιστῶ τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης Κύριον Δημήτριον Παπα<sup>α</sup> Βασιλόπουλον.

Ὁ νέος οὗτος φλεγόμενος ἀπὸ τὴν ἀξιέπαινον ἐπιθυμίαν, (τὴν ὁποίαν εὐχόμεθα νὰ συλλάβουν ὅλοι οἱ νέοι), τοῦ νὰ ἀποκτήσῃ τὰ προγονικὰ φῶτα καὶ δι' αὐτῶν νὰ ἀποκατασταθῇ μίαν ἡμέραν ὠφελιμώτερος εἰς τὴν Πατρίδα συνιστᾶται ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν ἐν Γενεύῃ φιλελληνικὴν ἐταιρείαν (Κομιτάτον) ὡς ἀναδεχθεῖσαν τὴν φροντίδα διὰ τὴν ἀνατροφήν καὶ ἐκπαίδευσιν ἐξ νέων ἐλλήνων.

Συνιστᾶται δὲ καὶ παρὰ τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὸν ἐν Κερκύρα Κόμητα Β. Κ. Καποδίστριαν ὡς ὑστερούμενος τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων διὰ τὸ ταξιδίδιον τοῦ τοῦτο, διὰ νὰ τὸν χορηγήσῃ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὸ ἐκεῖσε καθαρτήριο, καὶ διευθύνῃ διὰ τῶν μέσων του, εἰς Λιθόρνον.

Συνιστᾶται ὡσαύτως καὶ πρὸς τὸν ἐν Πίσῃ Ἀρχιεπίσκοπον Κύριον Ἰγνάτιον, διὰ νὰ τὸν διευθύνῃ εἰς Γενεύην.

Ἡ Ἐπιτροπὴ, ὡς γνωρίζουσα καλῶς τὸν νέον τοῦτον ἤθελε σᾶς ἐκτάνθῃ δι' ἐμοῦ ἐκθέτουσα πρὸς τὴν εὐγενίαν σας, τίνων γονέων υἱὸς εἶναι, ὁποίων ἠθῶν καὶ διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις καὶ θυσίας αὐτοῦ, καὶ τῆς οἰκογενείας του πρὸς τὴν Πατρίδα, ἂν τὰ ὁποῖα ἐπιφέρει διάφορα συστατικά, καὶ ἀποδεικτικά τῆς Διοικήσεως, καὶ πολλῶν ἄλλων λαμ-



πρῶν ὑποκειμένων (πρὸς τὰ ὅποια ἔλαβεν ὄλην τὴν ὑπόληψιν) εἰς τὰ ρηθέντα λαμπρὰ ὑποκείμενα, δὲν ἐκτείνοντο εἰς τὴν ἐκθεσιν αὐτῶν.

Περιορίζομαι δὲ νὰ σᾶς παρακαλέσω ἐκ μέρους τῆς ἐπιτροπῆς, πεπεισμένος διὰ τὰς γενναίας συνεισφορὰς σας εἰς τὴν Πατρίδα, τὴν ἀγάπην σας πρὸς αὐτήν, καὶ καθὼ φιλόμουσοι, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχετε ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἴδῃτε φωτισμένον τὸ ἔθνος μας, ἐπειδὴ ὁ νέος θέλει λάβει τὴν διευθυνσίν του ἀπὸ τὴν νῆσον ταύτην, νὰ τὸν δεχθῆτε εὐμενῶς, καὶ νὰ τὸν βοηθήσῃτε, καθ' ὅσον ὁ Πατριωτισμὸς σας σᾶς ὑπαγορεύει, καθότι ἀπὸ ὅσπην χρηματικὴν ἀνέχειαν πάσχει, ἀπὸ ἄλλας τόσας πολυειδεῖς ἀνάγκας καὶ πολιορκεῖται, προσθέττοντες τὴν βοήθειαν ταύτην, κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας γενναίας βοηθείας καὶ ἐξοδα ὁποῦ πρῶτερον, καὶ πάντοτε ἰθυσιάσετε καὶ θυσιάζετε διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Σκεπτόμενος τὰς σκέψεις τῆς ἐπιτροπῆς, ὅτι ὁ νέος οὗτος, καθὼ βαδίζων τὴν ὁδὸν αὐτήν, ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας ἡ Πατρίς περιμένει ὄχι μικρὰν ὠφέλειαν, ὅτι ἡ εὐγενία σας, κατὰ τὰς διαφορὰς πληροφορίας ὁποῦ ἀπὸ τὸν Κον Ζωτράκην Μακρύν, καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁποῦ ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωσιν τὸ ὑποκείμενόν σας, καὶ φίλοι τῆς Πατρίδος εἴσθε καὶ τῶν Μουσῶν, εἶμαι μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ φαντασθῶ, ὅτι δὲν θέλει εἰσακουσθῶ διὰ τὴν ὁποίαν σας κάμνω παρακάλεσιν ὑπὲρ τοῦ νέου καὶ ἀγαθοῦ τούτου πολίτου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἢ ὁποία θέλετε κάμει βοήθεια, θέλει λογίζεται βοήθεια τῆς Πατρίδος, ἢ ὁποία ἐτι μᾶλλον θέλει σᾶς γνωρίζει εὐεργέτην της, διότι εὐκολύνετε τὰς δυσκολίας ἐνὸς νέου, ὅστις τρέχει μὲ ὄλην τὴν σπουδὴν διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὰ προγονικὰ φῶτα, καὶ τὸν ὁποῖον, ὡς ἔχουσα ἀνάγκην ἀπὸ πεπαιδευμένους ἄνδρας, προσμένει μὲ ὄλην τὴν ἀνυπομονησίαν διὰ νὰ τὴν ὠφελήσῃ.

Ἐχων τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς παραστήσω τὴν ὁποίαν τρέφω εἰς τὸ ὑποκείμενόν σας τιμὴν, καὶ ὑπόληψιν, μένω

Ὁ γραμματεὺς τῆς Διευθυντικῆς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους Ἐπιτροπῆς  
(Τ. Σ.) Δ. Σαλταλῶνας>.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ Γ' ΤΟΜΟΥ. Ἐν σ. 64 στ. 25 ἀντὶ κατακλείς γρ. κατακλείς.  
—σ. 133 σημ. ὃ στ. 2 ἀντὶ 1244 γρ. 2144.—σ. 155 στ. 9 ἀντὶ Χειμαρριώταις  
γρ. Χιμαρριώταις.—σ. 215 στ. 13 ἀντὶ Lanbecii γρ. Lambecii.—σ. 245 στ.  
32 ἀντὶ III γρ. XII.—σ. 258 στ. 4 διὰγραφον τὰς λέξεις νῦν Τουαλίτζας.—  
σ. 353 στ. 8 ἀντὶ 1727 γρ. 1827.—σ. 483 στ. 2 ἀντὶ Ἀνατολίη γρ. Ῥούμελη.